

Lagerstatistik för varuhandel och tjänstenärings

2004-2006

NV0107

Innehåll

0	Allmänna uppgifter	2
0.1	Ämnesområde	2
0.2	Statistikområde	2
0.3	SOS-klassificering	2
0.4	Statistikansvarig	2
0.5	Statistikproducent	2
0.6	Uppgiftsskyldighet	2
0.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
0.8	Gallringsföreskrifter	3
0.9	EU-reglering	3
0.10	Syfte och historik	3
0.11	Statistikanvändning	3
0.12	Uppläggning och genomförande	4
0.13	Internationell rapportering	5
0.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
1	Översikt	6
1.1	Observationsstorheter	6
1.2	Statistiska målstorheter	7
1.3	Utfloeden: statistik och mikrodata	8
1.4	Dokumentation och metadata	8
2	Uppgiftsinsamling	8
2.1	Ram och ramförfarande	8
2.2	Urvalsförfarande	9
2.3	Mätinstrument	10
2.4	Insamlingsförfarande	14
2.5	Databeredning	14
3	Statistisk bearbetning och redovisning	15
3.1	Skattningar: antaganden och beräkningsformler	15
3.2	Redovisningsförfaranden	18
4	Slutliga observationsregister	19
4.1	Produktionsversioner	19
4.2	Arkiveringsversioner	19
4.3	Erfarenheter från senaste undersökningsomgången	19

Detta dokument avser referensåren 2004-2006. Dokumentationen är framtagen enligt de standarder som gällde under denna period. Det är framtaget 2023 av personal som inte arbetade på SCB under den perioden, och innehåller den information som var känd 2023. Det innebär att vissa uppgifter kan saknas eller vara bristfälliga, vilket kan vara av betydelse för förståelsen av framtagningen av statistiken.

0 Allmänna uppgifter

0.1 Ämnesområde

Näringsverksamhet.

0.2 Statistikområde

Näringslivets struktur.

0.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100). www.scb.se/SOS

0.4 Statistikansvarig

<i>Myndighet/organisation:</i>	Statistiska centralbyrån
<i>Postadress:</i>	701 89 Örebro
<i>Besöksadress:</i>	Klostergatan 23, Örebro
<i>Kontaktperson:</i>	Lo Mildh
<i>Telefon:</i>	010-479 61 65
<i>E-post:</i>	foramn.efternamn@scb.se

0.5 Statistikproducent

<i>Myndighet/organisation:</i>	Statistiska centralbyrån
<i>Postadress:</i>	701 89 Örebro
<i>Besöksadress:</i>	Klostergatan 23, Örebro
<i>Kontaktperson:</i>	Lo Mildh
<i>Telefon:</i>	010-479 61 65
<i>E-post:</i>	foramn.efternamn@scb.se

0.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet avseende lagerstatistik föreligger enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001:99), statistikförordningen (SFS 2001:100) och SCB:s föreskrifter (SCB-FS 2002:23).

0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204) och datalagen (1973:289) för behandling som påbörjats före personuppgiftslagens ikraftträdande. På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

0.8 Gallringsföreskrifter

Sparade blanketter gallras efter ett år. Observationsregister och primärdata överlämnas till Riksarkivet så snart de inte behövs i produktionen. Systemdokumentation bevaras och överlämnas till arkivet. Program och dylikt gallras när de inte längre behövs för bearbetningar.

0.9 EU-reglering

Lagerstatistik för varuhandeln och tjänstenäringsar omfattats inte av någon EU-reglering. Indirekt omfattas Lagerstatistik för varuhandeln och tjänstenäringsar av förordning (EG) nr 2223/96, som reglerar nationalräkenskaperna.

0.10 Syfte och historik

Den kortperiodiska lagerstatistiken avseende varuhandel (SNI 50-52) introducerades i slutet av 1960-talet. Produktionen fortlöpte utan större förändringar fram till 1996. Under 1996 genomfördes ett antal större förändringar av statistiken till följd av en produktöversyn som genomförts föregående år. De mest påtagliga förändringarna berörde urval, insamling och beräkningsmetod. Under år 2000 utökades lagerstatistiken till att även omfatta vissa tjänstebranscher. Under 2002 genomfördes en ytterligare produktöversyn och som följd av denna har ytterligare förändringar av produkten genomförts under 2004. Denna gång berörde förändringarna urval och insamling. Dessutom har undersökningen av vissa tjänstebranscher fram till 2005 tillfälligt lagts på is på grund av bristande kvalitet men återtagits under 2006 med SNI 74. Syftet med lagerstatistiken är att redovisa de kvartalsvisa variationerna i handelns lager fördelat på branscher och varugrupper.

0.11 Statistikanvändning

Statistiken har använts av myndigheter, enskilda företag och organisationer för branschstudier, marknadsanalyser och konjunkturbedömningar. Användare har varit främst Konjunkturinstitutet och Finansdepartementet.

Inom SCB har lagerstatistiken använts som underlag i Nationalräkenskapernas kvartalsvisa beräkningar av bruttonationalprodukten (BNP).

0.12 Uppläggning och genomförande

Urvalsramen skapas i mars undersökningsåret och i anslutning till detta dras urval av ett antal företagsenheter enligt tabellen nedan:

År	Antal i urval
2006	1817
2005	1756
2004	1966

Till samtliga nytillkomna företag skickas ett nybrev/informationsbrev med avsikt att informera om undersökningen och samla in data om kontaktpersoner och andra undersökningsadministrativa uppgifter.

I anslutning till varje avslutat kalenderkvartal skickas enkäter ut till uppgiftslämnarna. I enkäten efterfrågas företagets lagervärde för aktuellt kvartal, i tusentals kronor, fördelat på de varugrupper som företaget handlar med alternativt totalt. Insamlingen sker via Touch Tone Data Entry (TDE), fax, post eller telefon. Sista insändningsdatum är vanligtvis runt den 25:e månaden efter referenskvartalets slut. Efter detta datum går en påminnelse tillsammans med en enkät ut till de företag som inte svarat. Efter ytterligare en till två veckor påbörjas en telefonpåminnelse riktad mot betydande företag som fortfarande inte svarat.

Inskickade enkäter och telefonuppgifter registreras manuellt och granskas en första gång vid registreringstillfället. Uppgifter lämnade via TDE granskas till viss del direkt vid inlämningstillfället genom kontrollfrågor i TDE-systemet och via fellistor genererade ur lagersystemet.

Vid mikrogranskning genereras ytterligare granskningslistor ur lagersystemet. Främst kontrolleras stora lagerförändringar och relationen lager i förhållande till omsättning. Slutligen imputeras värden för de stora företag som trots påminnelse inte har rapporterat in uppgifter vid tidpunkten för beräkning.

Med hjälp av olika prisindex deflateras samtliga insamlade lagervärden till återanskaffningskostnad per den sista aktuellt kvartal. Samma prisindex används även för att beräkna lagerutvecklingen i olika prislägen. När lagervärdena är deflaterade och index för fastprisberäkningar är fastställda så skattas lagerstockarna genom separata beräkningar. Resultatet läses in i ytterligare en beräkningsmodell där stockar och utveckling i olika prislägen presenteras. Därefter makrogranskas resultatet innan det levereras till nationalräkenskaperna.

0.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering har skett.

0.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar.

2006:

Införandet av Elektronisk insamling (ELIS) kommer ske under 2007. Ytterligare branscher kommer att undersökas för att producera statistik för tjänstelager.

2005:

I samband med den översyn som genomfördes under 2002 beslutades att en integration mellan de olika existerande systemen för beräkningar skall genomföras. Arbetet skall i mån av resurser påbörjas under 2006. Ett projekt har tillsatts för att se över möjligheterna att återinföra tjänsteföretag i undersökningen. Vid nästa urvalstillfälle i mars 2006 ska branschen ”Juridisk och ekonomisk konsultverksamhet, holdingverksamhet” (SNI 7410) återinföras. Efter utvärdering ska projektet se vidare på möjligheterna att återföra ytterligare tjänsteföretag.

Produktionen planeras att snabbas upp till följd av att Nationalräkenskaperna från 2006 ska beräkna BNP efter 60 dagar, i stället för som tidigare 70 dagar.

2004:

I samband med den översyn som genomfördes under 2002 beslutades att en integration mellan de olika existerande systemen för beräkningar skall genomföras. Arbetet skall i mån om tid påbörjas under hösten 2004. I samband med nedläggningen av lagerstatistiken riktad mot tjänsteföretag beslutades att en undersökning av möjligheten till ny ansats måste genomföras under hösten 2004 och vara avslutad i tid till nästa urvalstillfälle i mars 2005.

1 Översikt

1.1 Observationsstorheter

Lagerstockar och lagerutveckling avseende handelsvaror fördelat på varugrupper.

Lagervärdet inom varuhandeln fördelas på 18 varugrupper (2004)/17 varugrupper (2005–2006):

11. Jordbruks- och odlingsvaror, kemikalier.

12. Papper, skinn, hudar.

13. Järn, stål, metall, skrot.

14. Byggvaror, järnhandelsvaror.

15. Maskiner och övriga insatsvaror.

21. Livsmedel

22. Alkoholhaltiga drycker.

29. Övriga dagligvaror (ej livsmedel).

31. Kläder, skor, väskor.

32. Hemutrustning, inredning, elektronik.

33. Fritidsvaror/Motorcyklar, Släpfordon.

34. Apoteksvaror.

39. Övriga sällanköpsvaror (togs bort från och med år 2005)

41. Nya person- och lastbilar.

43. Fordonsreservdelar och tillbehör.

44. Bränsle och drivmedel.

80. Begagnade varor.

90. Övriga varor.

Lagervärdet inom tjänstebranscherna fördelas på 2 varugrupper:

85. Pågående arbete.

86. Varulager.

1.2 Statistiska målstorheter

SNI koder refererar till klassificering enligt Svensk näringsgrensindelning 2002.

Varuhandeln 2004-2006:

Objektgrupp		Variabel	Mått
Population	Indelning i redovisningsgrupper		
Aktiva företagsenheter i SNI 50-52	Motorhandel SNI 50 Fördelat på 18 varugrupper (2004)/17 varugrupper (2005–2006)	Lagervärde	Miljoner kronor, Procentuell utveckling
	Partihandel SNI 51 Fördelat på 18 varugrupper (2004)/17 varugrupper (2005–2006)	Lagervärde	Miljoner kronor, Procentuell utveckling
	Detaljhandel SNI 52 Fördelat på 18 varugrupper (2004)/17 varugrupper (2005–2006)	Lagervärde	Miljoner kronor, Procentuell utveckling

Tjänstebanscher 2006:

Objektgrupp		Variabel	Mått
Population	Indelning i redovisningsgrupper		
Aktiva företagsenheter i SNI 741ex74.15	Tjänstebanscher SNI 741ex74.15 Fördelat på 2 varugrupper	Lagervärde	Miljoner kronor, Procentuell utveckling

1.3 Utflöden: statistik och mikrodata

Utveckling mot föregående kvartal i löpande priser publiceras i Sveriges statistiska databaser på SNI 2-siffer nivå och i statistiskt meddelande gemensamt med omsättningsstatistik varje kvartal (SNI 50-52).

Fullständigt resultat (SNI 2-siffer nivå och varugrupper) skickas enbart till nationalräkenskaperna, som i sin tur vidareförmedlar uppgifterna till övriga användare.

Mikrodata som gör identifikation av objekt möjlig lämnas inte ut.

1.4 Dokumentation och metadata

Dokumentation om undersökningen finns tillgänglig i form av Beskrivning av statistiken, som beskriver statistikens kvalitet, samt SCBDOK, som beskriver statistikens framtagning. Information om de slutgiltiga observationsregistren lagras i SCB:s databas MetaPlus. All dokumentation finns att tillgå på SCB:s webbplats.

2 Uppgiftsinsamling

2.1 Ram och ramförfarande

Rampopulationen skapas årligen i samband med urvalsförfarandet som sker någon gång i början av mars. Grundinformationen för skapandet av ramen erhålls ur SCB:s företagsregister, skatteverkets näringsuppgifter (SRU) och SCB:s momsregister. Ramförfarande inleds med att samtliga företagsenheter (FE) inom branscherna motorhandel (SNI 50), partihandel (SNI 51) och detaljhandel (SNI 52) inom sektorerna icke-finansiella företag (INSEKT 110), statliga affärsverk (INSEKT 120), filialer till icke-finansiella företag (INSEKT 130), hushåll med företagarkomst från rörelse med anställda (INSEKT 611) och hushåll med företagarkomst från rörelse utan anställda (INSEKT 612) selekteras med hjälp av företagsregistret. Företagsenheterna kopplas sedan till deras ingående juridiska enheter och via dessa kopplas till företagsenheten hjälpvariabler i form av den juridiska enhetens lagervärde enligt SRU och dess omsättning enligt SCB:s momsregister. För sammansatta enheter ackumuleras lagervärdet och omsättningen för samtliga underliggande juridiska enheter. Ur samtliga FE selekteras sedan de som år t-2 haft ett lagervärde som överstigit minst 1 miljon (år 2004)/1,5 miljoner (åren 2005-2006) enligt SRU och de som år t-1 haft en omsättning som överstigit en miljon kronor enligt SCB:s momsregister. Avgränsningen görs mot bakgrund att företag med mindre än 1,5 miljoner i lagervärde antas ha liten variation i lagervärde över året i förhållande till svårigheten och kostnaden för dessa företag att delta i undersökningen. Även företag med över 1 miljon (år 2004)/1,5 miljoner (åren 2005-2006) i lager men med under en miljon i omsättning undantas från ramen under samma premisser.

De avgränsningar som görs leder till viss undertäckning, men undertäckningen kompenseras genom att observerade värden räknas upp

med en undertäckningskoefficient (se avsnitt 3.1). Även viss övertäckning förekommer till följd av brister i SCB:s företagsdatabas. Främst gäller övertäckningen företag som redan vid skapandet av ramen är felbranschade, nedlagda eller vilande. Förekomsten av sammansatta enheter leder även till övertäckning då det i dessa ingår underliggande juridiska enheter som ej hör hemma inom handelsbranscherna. Dessutom förekommer övertäckning till följd av att de SRU-uppgifter som ligger till grund för skapandet av ramen är två år gamla och att en del företag har avvecklat sitt lager mellan SRU-året och det aktuella referensåret.

Till ramen läggs även företag som är nystartade eller ombildade sedan t-2, och därför har låga lagervärden eller inga lagervärden alls enligt SRU, och som enligt SCB:s momsregister år t-1 har haft en omsättning som ligger i paritet med omsättningen hos företag inom storleksgrupp 3 inom varje redovisningsgrupp. För dessa skapas en variant på hjälpvariabeln SRU lagervärde. Genom att beräkna genomsnittligt lagervärde per krona omsättning inom varje redovisningsgrupp och sedan multiplicera denna kvot med företagets omsättning erhålls en estimerad hjälpvariabel avseende SRU lagervärde.

2.2 Urvalsförfarande

Lagerstatistiken är en urvalsundersökning där urvalet dras enligt ett stratifierat OSU (Obundet Slumpmässigt Urval). Stratum skapas för att ge så homogena urvalsgrupper som möjligt genom att alla företagsenheter i rampopulationen grupperas i stratum efter bransch på 2-siffer nivå enligt SNI, varugrupp och lagerstorlek. Ett stratum består således av alla FE tillhörande en viss 2-siffer bransch och som i huvudsak handlar med en viss varugrupp och som har ett lagervärde som enligt SRU ligger över eller under ett visst värde. Ett stratum kan alltså exempelvis utgöras av partihandelsföretag som huvudsakligen handlar med livsmedel och som enligt SRU har ett lager vars värde ligger mellan X miljoner kr och Y miljoner kr. Inför år 2005 gjordes en översyn, utifrån erfarenheter under år 2004 av att några branscher passar bättre i andra branschgrupper än dem de tillhörde under år 2004.

Inom lagerstatistiken används tre storleksklasser för att sortera företag efter lagervärde. Till storleksklass 3 sorteras de FE som har de högsta SRU-lagervärdena inom varje redovisningsgrupp. Den nedre värdegränsen för storleksklass 3 bestäms genom att man undersöker ökningstakten i täckningsgrad för varje företag i storleksgruppen. Med täckningsgrad avses:

$$T_a = \frac{x_a}{X}$$

T_a = Täckningsgrad observationsobjekt x_a = SRU lager observationsobjekt

X = SRU lager totalt

Det innebär att alla FE i rampopulationen inom varje redovisningsgrupp sorteras efter avtagande SRU lagervärde och sedan beräknas den ackumulerade täckningsgraden successivt för varje FE. Först beräknas hur stor andel av det totala lagret i redovisningsgruppen det största företaget täcker, sedan de två största företagen, de tre största företagen osv. När täckningsgraden för första gången inte ökar med mer än en procent sätts gränsen. Resultatet av detta blir en gräns per redovisningsgrupp med följden att varje redovisningsgrupp får individuella storleksgränser.

I nästa steg bestäms gränserna för storleksklass 1 och storleksklass 2 inom varje redovisningsgrupp. Dessa gränser bestäms med hjälp av cum \sqrt{f} -metoden¹. Denna metod går i huvudsak ut på att hitta gränser för ett givet antal storleksstratum så att variansen för en Horwitz –Thompson estimator minimeras, givet att urvalet allokeras enligt Neymans formel.

Företag inom storleksgrupp 3 totalundersöks och inom övriga storleksgrupper dras ett OSU med hjälp av SAMU, vilket är SCB:s verktyg för att samordna urval mellan olika undersökningar. Uppgifter om utvalda företag samt antalet företag i rampopulationen och antal företag i urvalet inom varje stratum laddas i den databas som tillhör lagerstatistiken.

2.3 Mätinstrument

Under undersökningens gång kan företagen meddela förändringar som innebär att de inte längre ska ingå i undersökningen. Företagen statuskodas enligt följande.

1. Företag som ska svara på enkäten.
2. Bransch ingår ej i undersökningen.
3. Företag som ej har lager.
4. Bortfall som egentligen borde svara.
5. Företag överlåtet till företag inom populationen men utanför urvalet.
6. Företag överlåtet till företag utanför populationen.
7. Företag överlåtet till företag i urvalet.
8. Vilande företag.
9. Nedlagda företag.
0. Specialbehandlade företag.

Till företag med status 1 skickas vid utgången av aktuellt referenskvartal en enkät.

¹ Särndal, C.E., Swensson, B. and Wretman, J. (1992): Model Assisted Survey Sampling. New York: Springer-Verlag, section 12.6.

Det finns två typer av enkäter, en för företag som bör lämna lagervärde specificerat på varugrupp (blankett typ 1) och en för företag som endast behöver lämna totalt lagervärde (blankett typ 2). Beroende av vilken typ av blankett som ska skickas till ett företag kodas företaget med antingen en etta eller tvåa.

Företag som får blankett typ 1 ombeds fördela sitt totala lagervärde på varugrupper. I utgångsläget skickas denna enkät till alla företag inom motorhandel (SNI 50), partihandel (SNI 51) och alla företag inom storleksgrupp 3 inom detaljhandeln (SNI 52). Dessutom får mindre företag inom detaljhandeln som tillhör stratum där det inte finns någon specifik koppling mellan bransch och någon varugrupp blankett typ 1.

Företag som får blankett typ 2 ombeds att enbart rapportera det totala värdet av deras lager vid referenskvartalets utgång. I utgångsläget skickas denna enkät till företag inom storleksgrupp 1 och 2 inom detaljhandeln (SNI 52). Orsaken till att dessa företag ej behöver fördela deras lagervärde per varugrupp är att det för de flesta detaljhandelsbranscher finns en tydlig koppling mellan bransch och varugrupp. Företag inom en bransch förutsätts handla med de varor som är kopplade till deras bransch, exempelvis klädbutiker förutsätts handla med enbart kläder och behöver inte specificera detta vid rapportering. Blankett typ 2 skickas också efter diskussion till företag som har en uppfattning om företagets totala lagervärde men saknar möjlighet att fördela detta på varugrupper.

Tillsammans med utskickade enkäter skickas ett missivbrev som förklarar syftet med undersökningen, anger sista insändningsdatum, insamlingsförfarande och kontaktpersoner på SCB. Med referensårets första utskick bifogas även ett informationsblad till företag som får blankett typ 1. I informationsbladet ges information om undersökningen och varugrupper samt instruktioner om hur fördelningen på varugrupper bör genomföras och vilka typer av varor som bör ingå i varje varugrupp.

Här lämnade uppgifter är sekretesskyddade enligt 9 kap 4 § sekretesslagen (SFS 1980:100)
Uppgiftsplikt föreligger enligt SCB-FS 2001:99, förordningen (2001:100) och SCB-FS 2002:23

LAGERSTATISTIK	Löpnummer
3:e kvartalet 2004	[REDACTED]

Samråd har skett med Näringslivets Nämnd för Regelgranskning (NNR)

Inlämnas till SCB senast den 26 oktober 2004

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Statistiska centralbyrån
ES/TN 661 Lagerstatistik
701 89 ÖREBRO

Totala lagervärdet av varor och tjänster (bokföringsmässiga värdet) vid kvartalets slut.

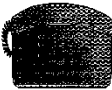
Räkna **inte** med varor som beställts men inte kommit in, lager för annans räkning, indirekta skatter (moms etc.) och verklig inkurans. Med tjänster menas tjänster som utförts men ej fakturerats.

Instruktioner och förklaringar till varugrupper, se bilaga.

*Varu-grupp nr	Varugrupp (se bilaga)	Kvartalsnummer Period	Andra värden i 1 000-tal kronor			
			0	1	2	3
			4:e kv 2003	1:a kv 2004	2:a kv 2004	3:e kv 2004
11	Jordbruks- och kemiska varor		1 670 454	1 474 711	857 428	
39	Övriga sällanköpsvaror		245 873	11 870	9 051	
44	Drivmedel och bränslen		1 699	753	980	

* Varugrupperna ovan är varugrupper som är vanliga i er bransch eller som Ni vid tidigare tillfälle angett.

Hur besvaras enkäten ? Ring in eller knappa in svaren!

Om Ni har tonvalstelefon:
Ring 020 - 34 34 52 och knappa in Era uppgifter per telefon. Information hur Ni ska gå till väga får Ni under telefonsamtalet. Kommentera gärna siffrorna. Möjlighet ges under telefonsamtalet.

Om Ni *inte* har tonvalstelefon:
Tag kontakt med någon av SCB:s kontaktpersoner (se blankettfoto).

Huvudsaklig verksamhet enligt SCB:s företagsregister	51.210 Partihandel med spannmål, utsäde och djurfoder	Organisationsnummer	[REDACTED]
Om inte bransch ovan stämmer, beskriv Er huvudsakliga verksamhet			

Företagets kontaktperson	I detta ärende efterfrågas (TEXT)	Telefon (röd och abonnerat)	Faxnr
	Uppgiftslämnare (om annan än kontaktperson)	Telefon (röd och abonnerat)	Faxnr

 <p>Statistiska centralbyrån Statistics Sweden Programmet för tjänstenärings</p>	<p>Postadress 701 89 ÖREBRO</p>	<p>Kontaktpersoner</p> <p>Mats Jernström Birgitta Ricklund Margareta Emanuelsson</p>	<p>Telefon</p> <p>019 - 17 61 14 019 - 17 63 29 019 - 17 62 56</p>	<p>Telefax</p> <p>019 - 17 69 24</p>
--	-------------------------------------	--	--	--------------------------------------

Här lämnade uppgifter är sekreteskyddade enligt 9 kap 4 § sekretesslagen (SFS 1980:100)
Uppgiftsplikt föreligger enligt SCB-FS 2001:98, förordningen (2001:100) och SCB-FS 2002:23

Samråd har skett med Näringslivets Regelnämnd (NNR)

LAGERSTATISTIK:	Löpnummer
3:e kvartalet 2004	[REDACTED]

Inlämnas till SCB senast den 26 oktober 2004

Statistiska centralbyrån
ES/TN 662 Lagerstatistik
701 89 ÖREBRO

Totala lagervärdet av varor och tjänster (bokföringsmässiga värdet) vid kvartalets slut.

Räkna inte med varor som beställts men inte kommit in, lager för annans räkning, indirekta skatter (moms etc.) och verklig inkurans. Med tjänster menas tjänster som utförts men ej fakturerats.

Varu-grupp nr	Kvartalsnummer	Ange värden i 1 000-tal kronor			
		0	1	2	3
Varu-grupp	Period	4:e kv 2003	1:a kv 2004	2:a kv 2004	3:e kv 2004
95	Totalt lager	488 554	479 165	485 258	

Hur besvaras enkäten ?

020 - 34 34 52

Ring in eller knappa in svaren!

Om Ni har tonvalstelefon:

Ring 020 - 34 34 52 och knappa in Era uppgifter per telefon. Information hur Ni ska gå till väga får Ni under telefonsamtalen. Kommentera gärna siffrorna. Möjlighet ges under telefonsamtalen.

Om Ni inte har tonvalstelefon:

Tag kontakt med någon av SCB:s kontaktpersoner (se blankettfot).

Huvudsaklig verksamhet enligt SCB:s företagsregister	52.112 Livsmedelsbutiker med brett sortiment	Organisationsnummer
Om inte bransch ovan stämmer, beskriv Er huvudsakliga verksamhet		[REDACTED]

Företagets kontaktperson	I detta ärende efterfrågas (TEXT)	Telefon (riktnr och abonnentnr)	Faxnr
	Uppgiftsinnehavare (om annan än kontaktperson)	Telefon (riktnr och abonnentnr)	Faxnr

Blankettutgivare
Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Postadress
701 89 ÖREBRO

Kontaktpersoner
Mats Jernström
Birgitta Ricklund
Margareta Emanuelsson

Telefon
019 - 17 61 14
019 - 17 63 29
019 - 17 62 56

Telefax
019 - 17 69 24

2.4 Insamlingsförfarande

Enkäter skickas via post till uppgiftslämnarna i samband med avslutat referenskvartal. Uppgifterna samlas in via Touch Tone Data Entry (TDE) där uppgiftslämnarna med hjälp av tonvalstelefon själva kan knappa in sina uppgifter, fax, brev eller via telefon. Enkäter som ej skickas in via TDE prickas av och uppgifterna registreras manuellt och ”grovgranskas” i samband med detta. Enkäter som besvaras via TDE ”grovgranskas” med hjälp av kontrollfrågor i TDE systemet där företag ombeds kommentera orsaken till extrema ökningar eller minskningar av lagervärdet. Efter utgången insändningsdatum skickas en påminnelse till företag som ej har svarat. Stora företag som ändå inte svarar påminns ytterligare en gång via telefon. Stora företag vars uppgifter trots påminnelser uteblir imputeras baserat på utvecklingen inom det stratum de tillhör.

2.5 Databeredning

Uppgifter som samlats in via TDE överförs automatiskt till lagerstatistikdatabasen och övriga uppgifter registreras manuellt. Vid manuell registrering kodas aktuellt år, aktuellt kvartal, blankettyper, varugrupp, intyp och värde. Manuellt registrerade värden rimlighetskontrolleras mot tidigare lämnade lagervärden vid registreringstillfället. Cirka 50 dagar efter utgången referenskvartal genereras tre typer av granskningslistor ur den applikation som används för produktion av lagerstatistiken. Den första granskningskontrollen rör företag vars lagervärde ökat med en variabel procentenhet. Den andra granskningskontrollen rör företag vars lagervärde har minskat med en variabel procentenhet. Den tredje granskningskontrollen rör företag vars totala lagervärde överstiger en variabel procentandel av deras omsättning. Extremvärden kontrolleras och företag återkontaktas för kontroll. Vid eventuella fel rättas tidigare registrerade värden upp.

Med hjälp av olika prisindex deflateras samtliga insamlade lagervärden till återanskaffningskostnad per den sista aktuella kvartalet. Samma prisindex används även för att beräkna lagerutvecklingen i olika prislägen. När lagervärdena är deflaterade och index för fastprisberäkningar är fastställda så skattas lagerstockarna genom separata beräkningar. Resultatet läses in i ytterligare en beräkningsmodell där stockar och utveckling i olika prislägen presenteras. Därefter makrogranskas resultatet innan det levereras till nationalräkenskaperna

3 Statistisk bearbetning och redovisning

3.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler

I detta avsnitt redogörs steg för steg för de beräkningar som görs för att beräkna lagerstockar och lagerutveckling. Som utgångspunkt för alla beräkningar används de registrerade lagervärden som företagen rapporterat in och som lagras i tabellen vgrftg i lagerdatabasen.

Skapande av deflatorer

I det inledande steget av resultatberäkningarna skapar man deflatorer för ett antal deflatorgrupper. Deflatorerna skapas för att räkna om de lagervärden som företagen har rapporterat in till återanskaffningskostnad d.v.s det värde varorna skulle ha om de köpts in på referenskvartalets sista dag. Orsaken till att de inrapporterade lagervärdena deflateras i detta steg är ett antagande om att de uppgifter företagen lämnar är värderat till inköpspris och att inköpen är jämnt fördelade över referenskvartalet.

Deflatorerna tas fram med hjälp av branschprisindex och särskilda Konsumentprisindex (KPI) och Prisindex i producent- och importled (PPI) grupperingar framtagna av prisenheten på SCB. I en separat indexmodell stansas de indexvärden som levererats av prisenheten in. I modellen ligger även uppgifter om lagrets omsättningshastighet för varje specifik deflatorgrupp. Med deflatorgrupp avses en grupp av branscher på 5-siffernivå enligt SNI. Lagrets omsättningshastighet beräknas i samband med nytt urval. Omsättningshastigheten baseras på uppgifter ur undersökningen *Företagens ekonomi* och beräknas per branschgrupp enligt (1).

$$Oms.hast = \frac{Månads_omsättning}{Totalt_lager} \quad (1)$$

Resultatet visar på hur många månader en vara lagerhålls i genomsnitt.

Ur indexmodellen genereras sedan en deflator för varje specifik deflatorgrupp. Deflatorerna laddas sedan över i en tabell kallad *deflator* i lagerdatabasen.

Skapande av resultattabell – mikro

Beräkningsproceduren inleds med att en resultattabell avseende aktuellt kvartals mikrodata genereras i lagersystemet genom knappkommandot *tabellkörningar*.

Proceduren för att skapa resultattabellen inleds med ett antal administrativa procedurer som kontrollerar att viktiga processdata finns

tillgängliga i aktuella tabeller samt en procedur som tömmer resultattabellen från tidigare resultat.

I nästa steg uppdateras aktuell varugrupp för företag som svarar med blankett typ 2 d.v.s. de som endast rapporterar totalt lager. För företag som ingår i en branschgrupp som förutsätts handla uteslutande med varor inom en varugrupp byts varugrupp 95 (totalt lager) ut mot aktuell branschgrupps primära varugrupp som erhålls ur tabellen *branschren*. För företag i övriga branschgrupper ersätts varugrupp 95 med varugrupp 100 (summa lager).

I nästa steg beräknas antal svarande inom varje stratum och därefter laddas resultattabellen med aktuellt kvartals observerade värden och andra administrativa uppgifter som löpnummer och branschgrupp.

Undertäckningskorrigering

Med avsikt att kompensera för den undertäckning som uppstår till följd av att ramen begränsas till att endast innefatta företag som har över en miljon i lager enligt skatteverkets SRU uppgifter, räknas alla observerade värden upp med en undertäckningskoefficient. Undertäckningskoefficienten beräknas enligt (2).

$$T = w * T_{\bar{o}}, \text{ dvs. } w = \frac{T}{T_{\bar{o}}} . \quad (2)$$

T = totalt SRU varulager i populationen. $T_{\bar{o}}$ = totalt SRU varulager i populationen över cut-off.

Undertäckningskoefficienten beräknas i samband med nytt urval och laddas i tabellen branschgrupp.

Lagring av resultattabell – mikro

När resultattabellen är skapad ligger den i lagerdatabasen med namnet resultatkv_X. I resultattabellen ingår administrativa uppgifter om uppgiftslämnare och dessutom skapas en post med observationsdata *lager*, en post där *lager* multipliceras med aktuell branschgrupps undertäckningskoefficient *lager_u* och en post där *lager_u* multipliceras med deflator för aktuell branschgrupp *lager_d*.

Skapande av resultattabeller – makro

När resultattabellen är skapad påbörjas skattningen av varje enskild redovisningsgrupps totala lager. I lagerstatistiken används en Horvitz-Thompson (HT) estimator för att skatta totalt lager per redovisningsgrupp enligt följande:

En skattning av t_y ges av

$$\hat{t}_y = \sum_{k \in s} w_k \cdot y_k \quad (3)$$

t_y = totalt lager redovisningsgrupp

där s är urvalet och $w_k = 1 / (\text{sannolikheten att företag } k \text{ kommer med i urvalet})$. Vikten w_k bestäms av vilken urvalsdesign man använder. I lagerstatistiken dras urvalet som ett stratifierat urval med OSU (Obundet Slumpmässigt Urval) inom strata. Detta innebär bl.a. att vikten ges av

$$w_k = \frac{N_h}{n_h} \quad \text{om företag } k \text{ tillhör stratum } h \quad (4)$$

där N_h är storleken på stratum h och n_h är urvalsstorleken i stratum h . Skattningen som ges av (3) och (4) gäller bara under ideala förhållanden, exempelvis då inget bortfall förekommer.

Bortfallskompensation görs genom att imputera värden för icke-svarande företag eller genom att modifiera vikten i (4). Imputering används för företag i den största storleksklassen (storleksklass 3), för ”mindre” företag (storleksklass 1 – 2) ändras istället vikten, w_k , för att kompensera för bortfall.

Bland de ”mindre” företagen (storleksklasserna 1 – 2) används så kallad ”rak uppräknings” inom strata, dvs. vikten i (3) ersätts med vikten

$$w_k = \frac{N_h}{m_h} \quad \text{om företag } k \text{ tillhör stratum } h \quad (5)$$

där m_h är antalet svarande i stratum h . I (2) summeras de viktade värdena i urvalet, s , men vid bortfall summerar man de viktade värdena för de svarande företagen. I ”svarande” ingår även företag som imputerats.

Eftersom alla företag inte lämnar uppgift om lager per varugrupp utan vissa använder blankett typ 2 måste dessa uppgifter portioneras ut på varugrupper enligt proportioner skattade utifrån uppgifter från företag med blankett typ 1.

Varugrupsfördelningen skattas först per stratum över företag som svarar med blankett typ 1 och fördelningen används sedan för att fördela det skattade totala lagret inklusive blankett typ 2 företag.

Bakgrunden till denna fördelning är att företag inom samma redovisningsgruppsstratum förväntas ha i huvudsak samma varugrupsfördelning. Antal företag som lämnar uppgift om lager per varugrupp inom ett redovisningsgruppsstratum förväntas också bli så stort att fördelningen kan skattas med hygglig precision. Vid skattning av fördelningen används uppgift om lager per varugrupp (y), dvs. utan någon korrigering.

Skattningen av lagrets fördelning över varugrupper (vgr) inom branschgrupp (bg),

$p_{y(bg,vgr)}^{(bl_1)}$, ges av:

$$\hat{p}_{y(bg,vgr)}^{(bl_1)} = \left(\frac{\sum_{k \in S_{(bg,vgr)}} w_k \cdot y_k}{\sum_{k \in S_{(bg)}} w_k \cdot y_k} \right) \quad (6)$$

Skattningen av totalt lager per (bg) och (vgr), $t_{y'(bg,vgr)}^{(bl_1,bl_2)}$, ges av:

$$\hat{t}_{y'(bg,vgr)}^{(bl_1,bl_2)} = \hat{t}_{y'(bg)}^{(bl_1,bl_2)} \cdot \hat{p}_{y(bg,vgr)}^{(bl_1)} \quad (7)$$

Resultatet läses in i ett separat excelfil kallad *Grundtabell*. Grundtabell är kopplad till excelfilen Stockkv och i Stockkv läses resultatet in d.v.s. total lagerstock fördelad på branschgrupper samt medelfel för varje post. I filen Stockkv beräknas sedan värdet av stockarna i prislägena aktuellt kvartals mittpris och föregående års priser ($t-1$). Filen Stockkv är kopplad till filen Utvkv. I filen Utvkv beräknas stockarnas utveckling mot föregående kvartal. Resultatet presenteras i miljoner kronor och i procent.

3.2 Redovisningsförfaranden

Resultatet av den kortperiodiska lagerstatistiken offentliggörs i SSD samt i ett SM på tvåsiffer SNI. Resultatet på finare nivå skickas idag enbart till nationalräkenskaperna och då i form av Excel filer som är exakta kopior

på filerna Stockkv och Utvkv. Resultatet vidarebefordras sedan från nationalräkenskaperna till Finansdepartementet och till Konjunkturinstitutet.

4 Slutliga observationsregister

4.1 Produktionsversioner

I det här dokumentet (SCBDOK) har framtagningen av nedanstående slutliga observationsregister beskrivits.

Register	Inrikeshandel
Registervariant	Lager
Registerversion	2004-2006, en version för varje år i MetaPlus

Fortsatt dokumentation, av registrens detaljerade innehåll, finns på SCB:s webbplats. Där beskrivs alla variabler och värdemängder m.m.

Dokumentationen hittar du här: <https://metadata.scb.se>. Klicka dig fram med hjälp av namnen på Register, Registervariant och Registerversion som är angivna i ovanstående tabell.

4.2 Arkiveringsversioner

4.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången

Den kortperiodiska lagerstatistiken är för många företag en svår undersökning. För att kunna lämna kvalitativa uppgifter krävs att företagen löpande bokför värdet av sitt lager specificerat på varor eller varugrupper. Detta är något som i stor utsträckning görs av större företag men inom handelsbranscherna, speciellt inom detaljhandeln, finns många mindre företag som inte har den möjligheten. För att dessa ska kunna delta krävs att de gör uppskattningar av värdet av deras lager. Eftersom många uppgiftslämnare inte anser att skattningar är kvalitativa uppgifter så struntar dom antingen i att lämna in uppgifter alternativt gör svaga skattningar.

Undersökningens största problem förutom att uppgiftslämnarna inte har tillgång till de uppgifter som efterfrågas är relaterad till den fördelning på varugrupper som SCB ber uppgiftslämnarna göra. De varugrupper som används är otydliga och i många fall kan det vara svårt att relatera en vara till en varugrupp. Även om företag har möjlighet att ta fram ett totalt lagervärde kan de ha svårt att fördela detta på varugrupper. Detta leder till att företag struntar i att dela upp varorna på flera varugrupper och väljer i stället att redovisa hela sitt lagervärde på en varugrupp. Varugruppernas

otydlighet leder också till tveksamheter kring under vilken varugrupp företag ska redovisa sitt lager. En konsekvens av detta är att företag som handlar med exakt samma varor ibland redovisar dessa under olika varugrupper.

För att minska bortfallet testades 2004 för första gången att använda intervjuenheten för telefonpåminnelse under årets första kvartal. Försöket föll väl ut och ovägd svarsfrekvens ökade med cirka 10 procent vilket fortplantade sig till årets övriga kvartal som där svarsfrekvens också låg över tidigare år.